#153-Finn Palmstrøm (1908 – 1990)

Finn ble født 19.10.1903 og var yngste barnet Arnfinn hadde med sin første hustru Henrikke Qvigstad.
Finn var gift 3 ganger: (1) med #154 Ellen Bang, (2) med #155 Ems Pettersen, (3) med Bettine Ridley. Han fikk datteren Ellinor (F. 1939) med Ems.

Finn hadde et spennende liv. Han ble student i 1922, og cand.jur. i 1926. Fra 1926 til 1929 var han advokatfullmektig; her ga C.K. Rieber Mohn ham en fantastisk fin attest. Deretter i årene 1930 – 46 drev han egen advokatforretning i Oslo sammen med adv. R. A. Riekeles. I årene 1935 – 39 var han dommerfullmektig i Vest-Telemark.

Finn deltok i den finske vinterkrigen 1939 – 40. Deretter, etter at krigen kom til Norge 9. april 1940, reiste han til England og ble fallskjermsoldat i kompani Linge (se senere) 1942 – 45. I disse årene var Finn også forsvarer ved Krigsretten i Storbritannia, og han leder i det norske nasjonale kontor London 1944 – 46. Dessuten var han konstituert byråsjef i Justisdepartementet 1945 – 46.

C. K. RIEBER=MOHN
HØIESTERETTSADVOKAT

Attest.

Paa begjæring attesteres herved at hr. over-retssakfører Finn Palmstrøm i de siste 3½ aar av min advokattid i Oslo-St.Hans 1926-medio December 1929 har været helt optat med at utføre det i denne tid forefalne ordinære advokatfullmæktigarbeide i min forretning.

Hr. F.P. er søn av avdøde professor v.Oslo universitet i forsikringsteknik Arnfinn Palmstrøm og det var fra først av mit venskapsforholl til denne fremragende forsikringstekniker som brakte mig til at anta hr. F.P. i min tjeneste.

Etter min erfaring i de nevnte 3½ aar kom jeg imidlertid til at sætte hr. F.P. særdeles høit baade som menneske og som jurist: En usædvanlig god og ubetinget retsindig, fintfølende elskværdig, omgjengelig og intelligent ung mann med gode juridiske kunnskaper og et gott judicium, alltid stærkt interesseret, ihærdig og utholdende i sit arbeide – den moderne tilbøielighet til at begrænse arbeidet til visse kontortimer eller arbeidstimer har aldrig existeret for ham, naar det gjalt noget for forretningen eller klienter tok han aldrig hensyn til sig selv eller sine egne behov. Jeg kan heller ikke skjønne rettere enn at han med sin hurtige opfatningsevne vil ha let for at sætte sig inn i forholdene i en hvilken som helst forretning eller bedrift, han maatte knytte sig til som sakfører eller paa anden maate.

Geneve den 6te Marts 1931.

C. K. Rieber-Mohn
(sign)

Etter krigen var Finn stedfortredende medlem i *Krigsforbryter-kommisjonen* i London 1945 – 46, og han var norsk observatør ved prosessen i Nürnberg og Dachau 1945 – 46. Finn utarbeidet sammen med R. N. Torgersen *"Report on Germany's Crime against Norway"* i 1945.

Under krigen hadde Finn møtt Bettine Ridley. Etter at Finn hadde avsluttet sitt arbeid med krigsprosessene, giftet han seg med Bettine og hun ble med ham til Tana der Finn hadde fått embete som sorenskriver. Bettine har skrevet en hel bok (Fra Themsen til Tana) om det de opplevde i årene 1946 – 52 i Finnmark under gjenoppbyggingen etter krigen. I denne tiden var Finn samtidig Krigsdommer for Finnmark.
I 1952 reiste Bettine og Finn til Solør der Finn hadde fått nytt sorenskriverembete. Også her har Bettine skrevet bok (Åsnesminner). Her var de til 1973. Da ble Finn pensjonist, se lenger ned hva som ble skrevet om ham i hans nekrolog.
Finn fikk mange utmerkelser og dekorasjoner for sin krigsinnsats. Han døde i 1990, 87 år gammel.

Aftenposten
Mandag morgen, 29. april 1946 Løssalgspriser: 25 øre morgennr, 20 øre aftennr.

Viktige tyske dokumenter om Norge funnet i Nürnberg.

Sendemann Bräuer forsvunnet. Men andre betydningsfulle vitner funnet. Quisling hadde forbindelse med Himmler helt fra 1930.

Major Palmstrøm har skaffet fram et rikholdig materiale etter to måneders arbeid i Vest-Tyskland.

NÜRNBERG, 28. april. (Fra AFTENPOSTENS korrespondent)

Allerede i 1930 hadde Quisling forbindelse med en særlig utsending fra Himmler i Oslo. Denne opplysning finnes i mangfoldige tyske arkivdokumenter om Norge som advokat, major Finn Pa1mstrøm har funnet under et 2 måneders uhyre flittig arbeid i Nürnbergs domhus. Et meget mystisk forretningsforetagende i Vest-Tyskland arbeidet den gang for Himmler. Blant dets papirer finnes en hel liten bok med mange navn på nordmenn, men de er vanskelige å tyde, da de delvis er skrevet i sifferspråk og med kode. Himmlers mellommann var ytterst energisk for å tilveiebringe personlig kontakt mellom Hitler og Quisling etter at Quisling hadde besøkt ham på Oslo Misjonshotell i desember 1930.

Bare i fotografisk gjengivelse har major Palmstrøm med seg 62 dokumenter om Norge. Mange av dokumentene er på flere sider. Dessuten er det mange andre tyske papirer om Norge samt referater av norske anliggender som er omtalt under den store prosess. Blant dokumentene finnes også Falkenhorsts operasjonsordre av 5. mars 1940. Det framgår av den at okkupasjonens mål allerede den gang

Advokat, major Finn Palmstrøm

var å forvandle Norge til et sterkt tysk støttepunkt. Blant papirene er også et referat av en konferanse i Hitlers hovedkvarter, hvoretter Terboven skulle utnytte nikkelforekomstene på Kola-halvøya, som skulle innlemmes i Tyskland.

Major Palmstrøm reiser en av de nærmeste dager til Paris for å forhandle om eventuell norsk vitneførsel i Natzweiler-prosessen, saken om den beryktede konsentrasjonsleir i Elsass, hvor så mange nordmenn har vært innesperret. Deretter vender han tilbake til, sitt arbeid som sjef for det norske kontor i London, hvor han også skal utarbeide anklageskrift mot tyske krigsforbrytere. Disse anklageskrift vil bli forelagt den internasjonale krigsforbryterkommisjon som avgjør i hvilke tilfelle de pågjeldende skal listeføres som krigsforbrytere og på begjæring eventuelt utleveres til Norge.

I Nürnberg har Palmstrøm oppsporet to menn hvis opplysninger om forberedelsene til overfallet den 9: april har meget stor interesse, nemlig den tyske legasjons marineattaché, korvettkaptein Scheiber og legasjonsråd von Neuhaus. Palmstrøm håper å kunne vende tilbake til Nürnberg for å finne flere andre som deltok i forberedelsene og planleggelsen av 9. april. Den tyske sendemann Bräuer er ikke funnet. Han ble sist sett i Nancy under de alliertes framrykking gjennom Frankrike. Men atskillige andre er i stand til å gi opplysninger, og mange av dem sitter i amerikansk fangenskap.

Helge Knudsen.

Aftenposten Torsdag morgen, 17. oktober 1973

Fra "Lingegutt" til sorenskriver

Sorenskriver Finn Palmstrøm

Den 29. april 1946 kunne Aftenposten fortelle at en major Finn Palmstrøm hadde, gjort sensasjonelle funn i Nürnbergs domhus. Han kom derfra med 62 fotostat-kopier av dokumenter, mange på flere sider, foruten annet materiale mot tyske krigsforbrytere, mot Quisling, og andre – papirer som blant annet røbet forbindelsen mellom Himmler og Quisling så langt tilbake som i 1930. Major Palmstrøm hadde oppholdt seg der nede i over to måneder. Derfra reiste han til Paris for å drøfte norsk vidneavhøring i saken om den beryktede Natzweiler-leiren. Og så tilbake til London hvor majoren var sjef for det norske kontor hvor anklageskrift mot de tyske krigsforbrytere ble utarbeidet.

Og så hjem til Norge.

Og 19. oktober fyller sorenskriver Finn Palmstrøm, Flisa, 70 år. Og det betyr at han snart må forlate sitt sorenskriverembede og bruke sin høyst allsidige juridiske erfaring på annen måte. Han gikk rett fra sitt kontor i London til sitt første sorenskriverembede og har vært i dom-merstilling siden.

Finn Palmstrøm ble født i Oslo i 1903, sønn av den kjente matematiker professor Arnfinn Palmstrøm. Han tok juridisk embedseksamen i 1926, virket som advokatfullmektig senere også som dommerfullmektig - drev en tid sakførerforretning sammen med advokat R. A. Riekeles - men da den finsk-russiske krig brøt ut, meldte han seg til det kompani av svenske og norske frivillige som ble satt inn på nordfronten. Krigen sluttet og han og andre nådde hjem akkurat tidsnok til å rykke ut i felten mot de tyske tropper som samme dag han kom hjem, gikk til angrep mot Norge.

Den aktive krig på norsk jord varte ikke lenge. Og Finn Palmstrøm hadde ikke tid til å vente på de former kampen skulle komme til å anta her hjemme. Kort efter finner vi ham i England, hvor skuespiller og vernepliktig offiser Martin Linge reiste et kompani av en særegen karakter. Finn Palmstrøm var endel nærsynt - han måtte lure seg unna legeundersøkelsen, og det ble ikke så lett for ham mange ganger - særlig ikke da man trente i fallskjermhopping hvor det bokstavelig talt ble å gå rett ut i tåken gang på gang. Han ran rakk å få med seg Måløy-raidet, hvor Martin Linge falt. Men han var, som flere andre, uenig i at dette norske kompani skulle settes inn i forskjelligartet virksomhet i Norge uten at den norske regjering var innforstått med det. Og resten av krigen ble det mere passiv virksomhet på det militære plan, men desto større på flere andre. Han ble fast forsvarer for den norske krigsrett i Storbritannia - det ble bruk for den fordi norske soldater foretok seg ting de ikke burde ha gjort, bare i utålmodighet over ikke å kunne foreta seg noe annet enn å ligge der og forberede seg. Og han ble nødt til å bytte sin fenrikgrad i Lingekompaniet med majorgrad i administrasjonen. Det var det samme for ham, men ikke for dem han skulle forsvare. Aktor var krigsadvokat Rynning-Tønnesen, og han hadde oberstløytnants grad. De siktede klaget over at de ikke ville ha noen chanse når det kom en fenrik og begynte å slåss om dem med oberstløytnanten. Og samtidig arbeidet han altså med å samle opplysninger om krigsforbrytere, opplysninger som efter krigens slutt dannet grunnlaget for den anklage som ble reist for norske og allierte domstoler.

Palmstrøm hadde i London truffet en. ung engelsk dame, Bettine Ridley, som var villig til å følge ham på resten av ferden. Han hadde et mål, han ville bli sorenskriver når freden kom. Han hadde fortalt sin tilkommende om dette. Hun hadde fått et inntrykk av norske embedsgårder som nok var endel romantisk preget av «Familien på Gilje» og annen litteratur. Men hun tok det pent da de havnet i et svensk ferdighus av svært primitiv art, i Tana. Alle bekvemmeligheter manglet - de ytre sådanne var henlagt til et ørlite skur ytterst på en pynt hvor vinterstormen fra nord sto hardt inn - sorenskriveren antydet overfor departementet at han nødig ville bli nødt til å stole på sin fallskjermtrening akkurat der. Men de to gikk løs på oppgaven med friskt mot. Hun, fulgte ham på hans reiser i det veldige distrikt, med rein og pulk, og var hans skriver. Fra 1952 har så Palmstrøm vært sorenskriver i Solør, med bopel i Flisa.

Her har han da fått tid til en god del annet - han har vært medlem av Åsnes herredstyre, formann i reisende kontrollkommisjon for psykisk helsevern i Øst-Hedmark, formann i Løyveutvalget i Hedmark osv. Han har dekorasjoner - deltagermedaljen med rosett, Håkon VII's 70-års medalje, finsk krigsmedalje og andre. Han har dessuten som dommer fått ry for være en tilhenger av forlik hvor det lar seg gjøre, og som en ytterst rettferdig dommer hvor det er umulig å få partene enige.

Hans lune humor, med stillferdig muntre replikker, har bidratt sterkt til å gjøre ham populær og aktet - ikke minst når de ledsages av et blikk over brilleglassene, som han nu ikke mere behøver å legge vekk.

Adresse for dagen, som det heter: Nordre Skrenten 1, Kolbotn.

- - 0 - -

Sakset fra Dagbladet:

(Ang. Finn Palmstrøms antydninger til departementet at ”han nødig ville bli nødt til å stole på sin fallskjermtrening akkurat der”)

Lyng (H) uttalte et par i dobbelt forstand bevingede ord under budsjettbehandlingen i Stortinget i går formiddag:
Det er ingen som mener det er bygd for flott, sa han og fortalte som eksempel at toalettet lå langt, langt vekk fra selve huset. Og rett som det var blåste det på sjøen eller ut i åkeren. En dommer der oppe, en tidligere fallskjermhopper, har uttalt frykt for at han blir «den første norske dommer som omkom da doet hans blåste til sjøs.»

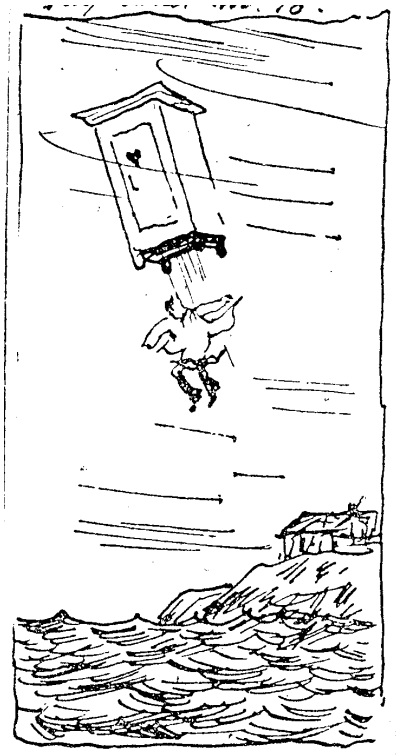

Nekrolog
Finn Palmstrøm

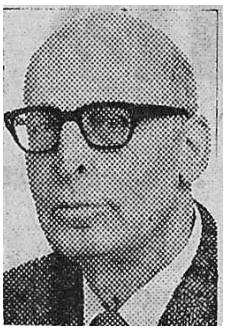

Tidligere sorenskriver Finn Palmstrøm er død, vel 83 år gammel.

Et liv som ikke bare var langt i år, men også rikt i oppgaver og gjerninger er slutt.

Jeg skrev «tidligere sorenskriver» - men det er så meget annet jeg kunne ha nevnt, som i like høy grad ville ha karakterisert ham. Alle professor Arnfinn Palmstrøms sønner valgte forskjellige baner og for Finn var det naturlig å velge jussen. Allerede i slutten av tyveårene kunne han sammen med senere advokat R. A. Riekelses etablere egen sakførerforretning og årene frem til slutten av 1930-årene gikk fredelig og rolig med rutinemessig juridisk virksomhet. Men så begynte det å hende ting som Finn Palmstrom ikke kunne stille seg passiv til. Sovjet gikk til angrep på Finland - blant de mange nordmenn som meldte seg frivillig til å kjempe på finsk side var også Palmstrøm. Han vendte hjem til Norge akkurat 9. april 1940 og kastet seg straks ut i den nye kamp.

En verdensomseiling efter avslutningen av krigen på norsk jord bragte ham til England, hvor han sammen med andre som heller ikke ville være bare tilskuere, meldte seg til den avdeling - som skulle bli berømt som Lingekompaniet. Han deltok ikke bare i en hard trening hvor han bl.a. måtte skjule at han var nærsynt - ihvertfall da fallskjermsprang sto på dagseddelen, men også i kamp - blant annet var han aktiv deltager i det meget omtalte Måløy-raidet. Efter dette vakte han uvilje hos de britiske ledere for denne avdeling ved å hevde at den norske regjering burde være underrettet om angrep som skulle finne sted på norsk jord.

Han og de andre som var av samme mening fikk sin vilje, men måtte selv tre ut av rekkene.

Det var nok av oppgaver for ham allikevel. Blant så mange nordmenn i uniform hendte det ofte ting som krevet både aktor og en forsvarer for krigsretter, og Finn Palmstrøm ble med oberstløytnants grad fast forsvarer for krigsrett. Samtidig fikk han å bestyre et kontor som skulle registrere krigsforbrytere - noe som førte til at han ble norsk observator ved krigsforbrytersakene i Nürnberg og Dachau.
Efter en kort oppgave som konstituert byråsjef i det norske justisdepartement under oppryddingen i London efter fredsslutningen ble han så sorenskriver i Tana. Det var sannelig ingen vanlig skrivebordsoppgave.

Sammen med sin engelske hustru fikk han utlevert som bolig og kontor en svenskebrakke i et totalt ødelagt Tana. Der virket han i seks år, hvorefter han flyttet til Solør med bolig på Flisa, hvor han var til 1973. Efter et år som konstituert sorenskriver i Nord-Østerdal stod han så ved den grense som rammer oss alle - aldersgrensen. Men han klarte ikke å nøye seg med å være pensjonist. Landbruksdepartementet trengte en «saksbehandler» og i denne tilsynelatende beskjedne juridiske oppgave virket han så resten av tiden. Som andre kjente jurister for ham, hevdet han at det gjorde ikke noe om en oppgave var liten bare det var en opp gave.

Det kan vel også nevnes at han i to år var medlem av Åsnes kommunestyre og i åtte år formann i den reisende kontrollkommisjon for psykisk hellevern, så har man vel fått med det vesentligste av det han rakk. Med alle sine jern i ilden var Finn Palmstrøm ikke noen tøff hardhaus. Han klarte ikke å være tilskuer til en utvikling, han måtte ta aktiv del i den, om nødvendig med våpen i hånd. Men der lå hele tiden et varmt hjertelag bak fasaden. Hans hustru forteller i en skildring av liv og virksomhet under 'primitive forhold i Tana at hennes mann, som hadde kjempet på flere fronter så lenge det var krig, han senket sitt våpen da han kom på rypejakt - disse små skapningene kunne han ikke skyte på.

Når man passerer de 80 er det jo rimelig at det blir litt tomt omkring en. Men det er ingen liten skare som idag føler at den har mistet noe ved Finn Palmstrøms død.

Einar Diesen

Vi minnes Måløy–raidet

Fire Linge-karer som var med på Måløy-raidet - øverst fotografert ombord i et krigsskib 3. juledag 1941, like efter at raidet var over, nederst efter avdukingen av Linge-monumentet igår. Fra venstre oberstløytnant Chr. Riisnæs, direktør Sigurd Feiring, skuespiller Knut Wigert og sorenskriver Finn Palmstrom.

Fra Aftenpostens utsendte medarbeidere GUNVOR GJESSING og JOHN MYHRE (foto)

Måløy, 21. august 1966

Da syv krigsskib med britiske og norske soldater ombord gled ut fra et brennende Måløy en desemberdag i 1941, var det en nordmann som ikke ble med tilbake til England: Kaptein Martin Linge. Idag, nesten 25 år efter at han falt for tyske kuler, stod tusener av mennesker i stille og ærbødig ring rundt hans monument. På havnen lå kongeskibet «Norge», og flaggene vaiet fra alle hus. Sammen med kong O 1 a v hyldet Måløy frihetskjemperen som ble et samlingsmerke for hele landet under krigen.

Tidlig om morgenen lå det tåkeskyer rundt fjelltoppene, og et lett regn falt over Måløy da Kongen gikk iland og ble ønsket velkommen av fylkesmann Nicolay Schei og ordfører Leif Wåge. Kongen kjørte i bil sydover hovedgaten i Måløy til Heimevernhuset, der oberstløytnant Chr. Riisnæs orienterte ham om Måløy-raidet. Siden drog Kongen til Måløys hvite trekirke, som lå midt i ildlinjen under raidet. Hele kirken var fullsatt, og langt ut på kirkebakken stod folk tett i tett under paraplyer for å høre gudstjenesten i høyttaler.

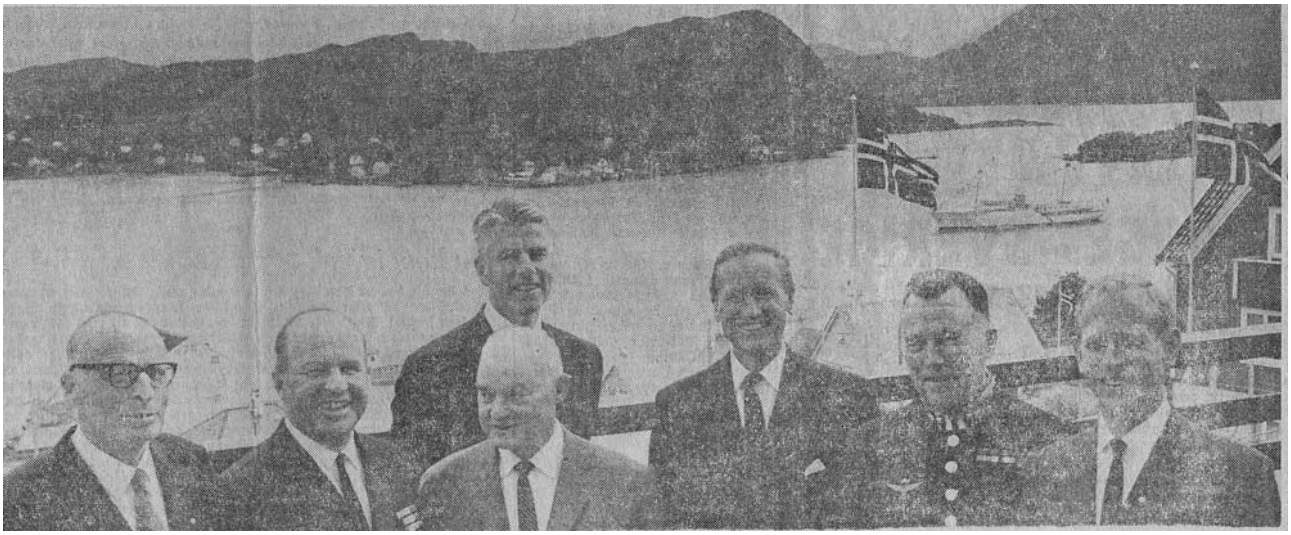

Kaptein Martin Linge hadde ti mann med seg da han gikk i land i Måløy sammen med britiske soldater 3. juledag 1941. Syv av Linge-karene som var med møttes igjen i Måløy i går – fra venstre sorenskriver Finn Palmstrøm, kontreadmiral Magne Braadland, journalist Asbjørn Barlaup og bak ham annonsedirektør Henning Koefod, skuespiller Knut Wigert, oberstløytnant Chr. Riisnæs og direktør Sigurd Feiring.

Kong Olav taler før avdukingen av monumentet.

Flere Linge-karer var kommet til Måløy for å hedre sin døde leder. Sjømannsprest Leif A a g a a r d, som selv var med i Kompani Linge, forrettet ved minnegudstjenesten og sa i sin preken at Martin Linges n e i til urett og okkupasjon hadde gitt alle et lysende eksempel. Den måten han inspirerte sine menn på, har gjort at hans navn alltid vil leve i Norges-historien. Men tross sitt nei var Martin Linge et positivt menneske, en som så det gode, ville det gode og trodde det gode. Med sin offervilje og sin tro på seieren var han en av de mange som ville gi sitt liv når det krevdes, uten store ord og fakter.

Fra kirken dro kong Olav til stedet der billedhuggeren Ståle K y 1 1 i n g s t a d s monument over Martin Linge har fått sin midlertidige plass. Den står like ved gamlehjemmet, men skal plasseres i nærheten, av kirken når området der har fått sin endelige utformning. Monumentet, et portrettlieff i granitt, er laget i full størrelse, og ved foten står en linje fra et dikt av Anders Hovden risset inn: «Mitt land eg gjev med hugheilt mot alt som heiter mitt.»

Foran monumentet leste skuespilleren Knut W i g e r t Nordahl Griegs dikt «Skuespiller kaptein Martin Linge». Så talte Kongen, som sa at han var glad for å kunne være med på å hylde Martin Linges minne.

- Kaptein Linge var en av Norges store sønner, og fremmøtet i Måløy viser med hvor stor kjærlighet og takknemlighet folket har tatt imot det han har ydet.

Det var ingen tvil i Martin Linges sjel da krigen rammet Norge, sa kong Olav. - 9. april dro han nordover til Åndalsnes, der han ble forbindelses-offiser for de engelske styrker. Han kom såret med hospitalskib til England, og der fortsatte han kampen. Han ble satt til å samarbeide med den britiske sikker-hetsorganisasjon S.O.E., og det ble hans oppgave å ta ut norske frivillige til spesielle oppdrag. Han valgte gode, unge menn som han preget med sitt syn, sin vilje, sitt offersinn og sin fedrelandsfølelse. Efter at han falt, fikk avdelingen naturlig nok navnet Kompani Linge.

Kaptein Martin Linge har vist hvilken betydning en enkeltes innstilling og offervilje kan få i en tung tid. Mange er blitt inspirert av ham, og enda flere er blitt styrket i sin tro på nødvendigheten av at enhver yter sitt bidrag for land og folk. I visse perioder av- et folks historie må det handling og vilje til. Inspirasjonen må fødes av den enkelte, som trekker andre med seg. - Vi står alle i gjeld til kaptein Martin Linge, sa kong Olav. - Det er en kjær plikt idag å bringe ham fedrelandets varme takk for den lysende innsats han gjorde og for det han var og er for oss alle. Må monumentet bli stående her og mane denne og kommende slekter om hva sann fedrelandskjærlighet betyr: Vi lyser fred over er hans minne.

Formannen i Linge-klubben, major Bjarne Holdt-Larsen legger ned krans ved monumentet over kaptein Linge.

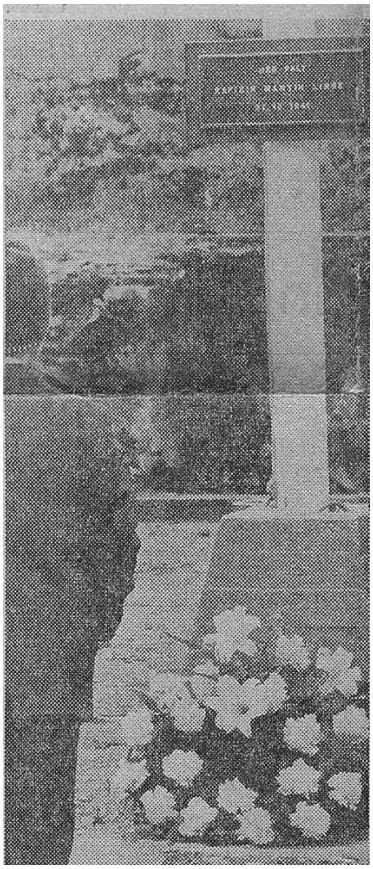
På dette stedet, der tyskerne hadde sitt hovedkvarter i Måløy, falt Martin Linge 27. desember 1941.

Major Bjarne H o l t h - L a r s e n, som er formann i Linge-klubben, la ned krans fra kompaniet og sa at alle var stolte over å kalle seg Linge-gutter. Knut Wigert bragte en blomsterhilsen fra Norsk Skuespillerforbund og sa at også den norske skuespillerstand er takknemlig overfor Martin Linge,

fordi han alltid arbeidet for dens kår. Så la Martin Linges sønn og datter, Jan Herman Linge og Karl Linge Tønnesen, ned kranser, og takket Måløy-folk for den storstilte måte de hadde hedret ham på, og også fire barnebarn av kaptein Linge kom med blomster til monumentet.

Fire barnebarn av Martin Linge var med på å hedre sin bestefars minne i går. I bakgrunnen står kaptein Linges sønn og datter, Jan Herman Linge og Kari Linge Tønnesen